

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. Continuatio historiæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45653

sunt quædam scelera, fateor; sed longè potentius est antidotum sanguis Christi ad sanguinem peccati abluendum. Quid sanguis Christi non posset, si sanguis martyrum tam efficax est, à Christi sanguine vim trahens? Nam vel istum legimus, duros tales saxeosque emolliisse, atque molles solidasse in virtutem; vt, infinita Numinis bonitate cognita, omnem molliem voluptatè que improbam, in fortitudinem patientiàmque commutarent, martyrum Deum, vsq; ad tormenta exquisitissima ac mortem, amantium, exemplo.

VI.
Surius ex
Metaphra-
ste 5. Iunij.

Aglais Romana, mulier claritate natalium, formæ elegantia, fortunæ benevolentia, copiâ diuitiarum insignis; ex genere nimirum patricio, & eorum, qui proconsularem honorem erant consecuti; eam à prima ætate vultus gratiam acceperat. quæ infidias facere & pati posset. Ac ne malorum vel irritamenta, vel fomenta deessent, tantæ suppetebant opes, vt ad omnem luxum sufficerent. Accedebat, super omnia, periculosissimum iuuentuti venenum, libera viuendi potestas. Absque parentum oculis, absque mariti custodiâ degebat. Vno verbo, sine vlllo metu, domina erat; & quidquid libebat, faciebat; ipsa domi pariter & pater & mater familias. Rarò fortuna, quos nimis amat, seriò amat: nam fauor illius, hamus est vitiorum. Cæpit itaque Aglais pecuniâ vt ad voluptatem; cui cum cupediæ non satis facerent, etiam illecebræ turpes quærebantur. Quid expectatis? in tali domo non habitant simul honestas & potestas. Quid autem non faceret pre-mortui pudoris muliercula? quid non efficeret excetra, quæ delinimentis permulcebat omnes? præcipuè eos, quibus poterat imperare: inter quos illa nec coniux, nec vidua, nec virgo fuit.

VII.

Dipsas serpens est, ad inferendam perniciem summè velox: nam quos momordit, siti inardescunt adeò vehementer, vt paulo post moriantur. Talis erat serpens Aglais, immo longè perniciosior; neque enim illi morfu opus erat, sed ex oculis incendia iaculabatur, &, tanquam Medusa, aspiciendo necabat. Habuit hæc, in familia sua, aliquem bonorum suorum procuratorem Bonifacium nomine, qui ingenij solertiam, insigni in eam fidelitate ac benevolentia, reddiderat amabiliorem. Inuictus in eo animus, à solo amore & vino vincebatur: cui & forma promotionem dedit, vt ambiretur, & vinum stimulos, ne frustra ambiretur. Siquidem, vbi ebrietas, ibi rarò diu venustas & castitas sociantur. Accedebat,

cedebat occasio dominæ ad vitium, cum autoritate, allicientis. Itaque Bonifacius ceteris in rebus Iosepho par, sola constantia, temperantiâque, toto cælo, ab illo distabat. Sinebat enim se, pro pallio, teneri. Cetera cur verbis exprimam, quæ ne cogitari à quoquam velim? Quod de aquila legimus in polypum ruente, quæ circumplicantibus & pertinaciter adhærescentibus cirris, unâ cum polypo in profundum maris tracta perijt; id de Aglaide, deque Bonifacio affirmare possemus, nisi hanc labem quantamcunque, sanguine elui posse, ille ostendisset, de quo meritò dicitur: *Confitemini Domino, quoniam bonus: quoniam in seculum misericordia eius.* Nam etsi rectè indelebiles cruentati imbris notas exposuerit Fulbertus de impijs, deque ijs, qui omne tempus Cereri & Libero deberi arbitrantur, quos difficile est corrigere; attamen tantùm, *apud homines, hoc impossibile est; apud Deum autem omnia possibilia sunt;* cuius mirabiles sunt viæ, quibus hominem reducit.

Antipat.
Thef. epig.
anth. lib. 1.
tit. Piscis.

Psal. 106. 1.

Matt. 19. 26.

Vigebat, ea tempestate, persecutio Christianorum, & sacrilegus simulachrorum cultus totum simul occupabat orientem. Ibi erat tormentorum officina, dirum seculis spoliarium; theatrum crudelitatis; omnis immititatis sedes. ibi in corpora humana inagebantur feræ. ibi conspiciebantur derosa Martyrum corpora. ibi semiustulati iacebant, qui in tunica molesta coacti sunt ambulare. Nec explevit sanguinarios editionis dies vnus, menses, anni infumebantur. Ipsæ etiam feminæ, sexus rudis, inficiusque ferri, ferrum pati cogebantur. Denique minio arenæ, & nouo semper flore, Martyrum sanguine, purpurabantur. Audijt totus orbis de hac Martyrum constantiâ, & tyrannorum laniena. Peruenit fama etiam ad Aglaidem: quæ, tametsi à Martyrum virtute longè abesset, cæpit tamen Martyrum cruciatus atq; pugnas admirari, victorias æstimare, reliquias desiderare; vt saltem venerari posset, quos voluntas non erat imitari. Iam enim, vel per nuncios, intellecto Martyrum sanguine, calefcebat. Quidquid feminæ desiderant, vehementer desiderant. Quare etiam Aglais omnino statuit, nulli labori, vel sumptui parcere, vt eiusmodi martyris corpus posset adipisci. Nullus ad id negotium Bonifacio vel fidelior, vel aptior videbatur. Quapropter, sicut ei impuros amores, ita etiam hunc sanctum amorem concredidit; ita igitur, remotis arbitris, eum est allocuta. *Scis, frater, qualibus*

VIII.

H h h

simus

simus coinquinati peccatis, nec nobis cura esse aliquid, quod expectamus futurum, ut sistamur ante Deum, & pro his graua subeamus supplicia. Ceterum audiu à quodam viro pio, quod si quis eos, qui propter Christum passi & affecti sunt martyrio, in honore habuerit, & coluerit, magna quaedam & preclara cum illinc ex eo manet remuneratio, & eadem, qua illi, fruatur beatitudine. Multi autem nunc quoq, ut aiunt, pro Christo, pulchra adent certamina. Tu verò (etenim iam venit tempus, ut meus ostendat Bonifacius, qua sit in nos affectio) ad hac mihi inserui, & omni studio eò vadens, propera ad me afferre aliquid è sacris his reliquijs: ut cum eas honorificè deposuerimus, & sacras edes eis edificauerimus, eos semper habeamus custodes & seruatores. Hæc illa.

IX.

Nihil Bonifacius consueuerat Aglaidi negare. Annuenti igitur & hîc, aurum, vnguenta & sindonas, ac duodecim equos tradit. Etenim magnus Christianorum amor in reliquias Diuorum, occasionem præbuerat lucri impijs, qui nulli eas, nisi magno precio emtas, dabant. In digressu, dum Bonifacius Aglaidi suæ vltimum vale dicit, per iocum, an vaticinium? addidit: Quid si, ô domina, hoc cœpto frustrareris; secunda verò, ut aiunt, nauigatio, meum ad te corpus afferret: fueritne hoc tibi mediocre tui instituti ac scopi solatium, & apud te habendum in honore? Non res ista sibiludos nunc possit, respondit Aglais: Deus qui serui formam, propter nos, accepit, & suum effudit sanguinem, ipse ad mea non aspiciat delicta, & mittat Angelum suum ante te, & dirigat gressus tuos. Dum proficiscitur Bonifacius, sentit & ipse vim sanguinis per Martyres effusi. Subibat enim eius mentem cogitatio eiusmodi: Qualia sunt, que feci? & qualia sum impuris manibus portaturus? Hac reuerentiâ tactus sensim cæpit nimiam corporis sui curam deponere; enimuerò eidem pabulum subducturus, carnibus ac vino abstinuit, totâ via; non infrequenter etiam omni cibo. Quod ieiunium, oratione assiduâ ad Deum, decorabat.

X.

In Asiam, & adeò Tharsum vbi venit, tot martyrum fertilem ciuitatem, socijs & equis in hospitio relictis, ipse illico, ne absterfo quidem itineris puluere, in eum se locum contulit, in quo martyres decertabant. In stadium ingressus conspexit magnam hinc populi multitudinem; inde sanctos varijs quidem tormentis discruciatos, vnum tamen omnibus crimen obijci, pietatem veramq, religionem. Tanta erat suppliciorum varietas, ut nemo ferè eosdem, cum altero, subiret cruciatus. Vna interea omnium erat

VOX.

vox, Christum Deum esse, profitentium. Itaque vnus pende-
bat capite in terram verso, igne subtus accenso. Alius quatuor lignis
extensus cælum sublimis amplectebatur. Erat, quem ductilis ser-
ra medium secabat. Quibusdam manus, quibusdam pedes ampu-
tabantur. Nonnullis oculi eradicati diem negabant. Huic palus
per collum transactus, pro clauo, erat: illi brachia in diuersum
circumacta, & crura in dorsum retorta formam monstri induce-
bant. Fuerunt, quibus ossa omnia plumbeis cæstibus minutim
conterebantur. Quorundam corpora ita erant mutilata, vt, per
terram, ritu globi, deuoluerentur. Hæc atque alia talia gene-
rosi athletæ patiebantur, sine gemitu & clamore; immo quasi
eorum corpora fierent, inter cruciatus, vegetiora, ita læti ipsi hi-
larésque, diuinâ virtute eos roborante, hymnos, laudésque Deo
conconcinebant.

Quod tam mirabile, atque humanæ naturæ vires longè
excedens spectaculum postquam attentissimè considerauit Boni-
facius, perspicuè profectò ostendit, etiam molles olim, & carni to-
tos immersos, posse ad frugem redire, neque iam pœnitentiæ tan-
tùm, sed etiam martyrij capaces esse, diuinâ gratiâ aspirante. Ita-
que primùm ad tantam Martyrum constantiam obstupuit; deinde
diuinæ opis vim agnouit; postea totus Deo afflatus, ad pares pu-
gnas ineundas, similésque coronas consequendas, exarsit. Non-
diu deliberant inflammata desideria: & ignes magni citò erum-
punt in propatulum. Itaque & Bonifacius, extemplo in arenam
descendit; & cum se fecisset manifestum omnibus, Martyres, qui erant
omnes viginti, singulatim amplectitur. Deinde etiam, omnibus audien-
tibus, magna voce, Magnus est, inquit, Deus Christianorum: Ma-
gnus est, qui athletas, sua ope, adiuuat. Hæc cum dixisset, rursus latus
adherebat Martyribus, cum magno desiderio prensabat, & amplecte-
batur pedes. Quibus autem deerant pedes, eas, quæ restabant, partes
corporis; rogans, vt eorum socius esse, in supplicijs coronisque
posset. Citatus extemplo, ad iratum Præsidem, denuò se Christia-
num profiteretur; dijs thura se daturum negat; promissa, minas,
carnifices, cruciatus ridet, spernit. Suspenditur ergo pedibus, ce-
ditur fustibus, virgis, flagris, adedò diriter, vt detecta carnibus ossa
conspicua essent, oculisque omnium intestina paterent. Marmor
cædi putauisses. nam, velut rupes, immotus nihil se sentire ostendit;
illud solùm dolens, se à reliquis Martyribus loco seiunctum
esse,

XI.

esse, quos, velut pulchrum fortitudinis exemplar, fixissimè intuebatur. Cum nihil videt ictibus effici iudex, iubet vincula relaxari, darique illi tempus respirandi; ac denuò, num vel iam sacrificare dijs velit, interrogat? Sed iterum dentem solido illidit. Respondet enim Athleta: *Ego ad Deos accedam, cum vel sola eorum appellatio sit auribus intolerabilis?* Accensior rursus Præses acutissimas arundines mandat ei, intra vngues, insigi, quod est tormentum longè grauissimum. At Martyr celo oculos animùmque affigens faciliùs cruciatum tolerauit, quàm Præses imperiù, quod exercuit. Ipsà ergo Bonifacij patientià impatientior factus, liquidum in os eius plumbum infundi imperat. Quo tam immani decreto excitatus heros iterù manus in sublime, cum oculis, extulit, atque ita orauit: Domine mi IESV Christe, qui me præcedentibus tormentis reddidisti fortiorem; nunc quoque ades, & palam ostende, te mihi opem ferre aduersus Sathanam & Præsidem Sathanæ ministrum. Vos quoque, ó fortes Christi milites, qui me exemplo vestro, ad hunc agonem, inflammauistis, nunc & precibus adiuuate certantem. Acclamauerunt illi, & victoriam finemque martyrij precabantur. Clamorem hunc secuta est tota populi multitudo, quæ, omnibus iam, ad diritatem, paratis, cum & præsidis crudelitate, & Martyrum incredibili lætæque constantia cōmota esset, vna & mente, & voce, in hæc verba erupit: *Magnus est Deus Christianorum: Magnus es rex, Christe. omnes in te credimus.* Vix ita clamauerant, cum aram impiam euerterunt, & Præsidem durum lapidibus sunt persecuti; qui vitam suam in fuga positam videns, grandini tam periculosa se subduxit, relictòque theatro, domi asylum quæsiuit.

XII.

Quis non putaret vel Busridem, tanta multitudinis consensione, placatum iri? Habent autem hoc tyranni, vt, ad Pharaonis ingenium, ipsis prodigijs indurentur, fiântque inde peiores, vnde alij emendantur. Interuenit nox; nec quies furorem sedauit, nec diurnæ seditionis recordatio; sed multò hæc magis animum exacerbans, ita irritauit, vt vix lucem expectaret. Cæpta die iam armatior in theatrum prodit. aduocatòque Bonifacio, multa contra Christum effutit; plura tamen vicissim, contra inanes Deos, audit. Paratur feralis scena; lebes pice impletur; flamma subijcitur; Martyr inijcitur. Sed contra Deum nulla vis, nulla potestas vnquam præpotuit. Renouata sunt igitur & hîc trium-
puerorum

puerorum in camino illætorum miracula. Siquidem Angelus de caelo lapsus Bonifacium quidem incolumem, in bulliente pice, seruauit; flammam autem in astantes lictores carnificesque excutiens, eadem fecit, quæ olim in Babylone. Nimirum ignis meliùs sciuit tyranno, qui nocentes essent, vel innocentes. Nondum tamen iudex etiam hoc miraculo didicit sapere, sed iussit tantam in reliquis membris passo caput amputari. Qui, cum duceretur, mora ad precandum impetrata, stans Orientem versus, alta voce dixit: *Domine mi, Domine Deus, citò me praueniunt miseratio- nes tuae, & nunc ad sis mihi adiutor, ne mihi malignus aliquid afferat im- pedimenti, propter ea, quæ in insipientia mihi præcesserunt peccata: sed suscipe animam meam in pace, & inter eos, qui pro te sanguinem effude- runt, & fidem usq; ad finem conseruarunt, me quoq; annumerat.* Dixit, ceruicem præbuit, è qua secta sanguis & lac fluxit, quo nouo pro- digio rursus quingenti quinquaginta viri Christo nomen dede- runt; immo à Christo nomen acceperunt. Talis tamque glorio- sus exitus fuit illius, qui paulo priùs vitam duxerat minimè glorio- sam. Ita mortem, quam vel iocando, vel metuendo prædixerat, est consecutus; sanguine Martyrum, sanguinem illius, ad marty- rium, prouocante.

Abluit ergo hic sanguineus imber, è carne, sanguinis no- tas; & ablutum Deo charum esse miracula docuerunt, vt nemo de diuina miseratione desperet, quisquis hanc tantam audit, vel legit diuinam bonitatem & dexteram excelsi; cuius mutatio, è coruis columbas, ex immundis Angelos, è scortatoribus martyres facit, denique etiam ex Veneris mancipijs, sanctos. Nam comites, qui cum Bonifacio missi fuerant, pridie in hospitio relictæ, harum om- nium rerum penitus ignari, per omnem eum ciuitatem, die poste- ro, quæsiuerunt. Non reperientes autem illum, existimauerunt, ambulare per popinas & vt solebat, bacchari in voluptate, do- nec in Commentariensem inciderunt, cognoueruntque, marty- rem esse, quem illi putauerant scortatorem. Immo cum ille, de- scripta eius forma habitusque, martyrem factum affirmasset, vix adduci potuerunt, vt ei fidem adhiberent: *Non nosti, inquiunt, Bonifacium, qualisnam sit ei vita, & quam propensa ac procliuis ad vo- luptates, & quam è diametro vita repugnet martyrica.* Verùm cum postea ad locum ipsi adducti & corpus, & reuulsum inde caput agnouissent, insperata virtute obstupuerunt, ac metuere ceperunt.

Hhh 3

Time-

XIII.

- Timebant enim, ne eis aliquid succenseret, quod eius mentem accusassent, eum indicantes ex eo solo, quod praeceperat, & nescientes, quali vita principio, qualem & quam incundum finem imposuisset. Sed mox metum ademit Martyr, se placide & benigne in eos gerens. Nam postquam caput fuit coniunctum corpori (Tu es omnium Dominus, ô Christe rex, qui glorificas eos, qui te glorificant) sensim quidem aperit oculos: eos autem intuetur amice & placide loquentis speciem præ se ferens, & ostendens, se eis bene velle, & probrorum, quæ in eum ingesserant, minime meminisse. Illi verò acerbè flentes & calidas lachrymas effundentes: Ne memineris, dicebant, serue IESV, nostrarum iniquitarum, neque probrorum, quibus te diuinum & sacrosanctum caput stulte sumus insectati.
- XIV. Fuerunt igitur comites quoque atque socij huius Bonifacij in ea opinione, non posse, abluere tantas impuritates: sed re ipsa edocti, stultitiam suam defleuerunt; &, contrarium se expertos, professi sunt, docueruntque, non solum neminem debere desperare, sed etiam de nemine desperari à quoquam oportere; vt confiteantur Domino misericordie eius, & mirabilia eius filijs hominum. Sunt enim misericordiae eius infinitæ, & omnia mortalium scelera incomparabiliter excedunt. Quare, sicut nullum flumen tam est profundum, quod à mari non absorbeatur, ita nullum peccatum tam est enorme, quod diuinæ bonitatis abyssus non possit abolere.
- S. Chrysost. hom. 40. ad populum. Magna remedia penitentiae, fratres, ait S. Chrysostomus, igitur de se ipso desperet nemo. Nullum enim est animæ incurabile vulnus. In corpore quidem multa sunt talia; in anima verò nullum: & pro illis quidem laborare non desinimus; & pro his torpemus. Nonne vides latronem, quam breui tempore curatus est? Non intueris martyres? Non meminit priorum peccatorum Deus; non est, sicut homo, Deus: neque enim exprobrat prae terita: neque dicit reuertenti: Quare tantum temporis distulisti? sed cum accesserimus, diligit: & de his non tantum in nouo, sed etiam in vetori Testamento habemus exempla. Quid enim Manasse deterius: Deum tamen propitium habuit. Quid Paulo miserius? sed factus est Euangelij præco. Quid Matthæo deterius? at constitutus est Apostolus. Propterea dico, neque scenicus desperet; ait enim Ieremias: Nunquid qui cadet, non adiciet, vt resurgat? Et Paulus: Surge, qui dormis, & exurge à mortuis, & illuminabit te Christus. Licet igitur triginta & octo annos habeas in infirmitate tuorum peccatorum, si modo sanus fieri studueris, adest & nunc Christus, & dicit: Tolle grabatum tuum: tantum velis exurgere, ne desperes; ait enim: Vis sanus fieri?

nus fieri.

nus fieri? *Si non ergo habes hominem, habes tamen Deum. Nec poteris dicere: Dum ego vado, alius ante me in piscinam descendit. Nam si volueris in fontem penitentiae descendere, nemo prohibet. Non absumitur, nec minuitur gratia. Est enim fons perenniter emanans, & ex illius abundantia omnes sanamur.*

Verè hæc Chrysostomus. Nam, ne Bonifacium duntaxat, è vitæ liberioris licentia, sanctum esse factum putemus; Aglais quoque, cum qua turpiter consueverat, à vitio inolito destitit; & penitentiam illustrem egit. Siquidem illi, qui Bonifacium comitati erant, reliquias eius, corpus scilicet ac caput quingentis aureis emtum, atq; amomo alijsque odoriferis vnguentis conditum, lineis que inuolucris candidissimis circumdatum ac capsæ impositum, Tharso Romam peruexerunt, nullas vllius alterius Martyris reliquias, præ his, eligendas arbitrati. Dum sunt in via, Angelus prænuncius è cælo se stitit Aglaidi, eamque iussit suscipere venientem, dominum iam & fratrem Angelorum, quem famulum dimiserat; qui ab ea honoratus, illi esset futurus vitæ seruator, & animæ custos. Exterrita illa festinandum rata, cum clero, Martyri obuiam procedit, ædem materia insignem, structura elegantem erigit: in illa Bonifacius conditus mira multa patrauit. Sed maximè mirum erat, quòd non corpora tantum, verum animi etiã inibi sanarentur. Illud mirissimum extitit, quòd ipsa Aglais, eo loci, alia à se facta sit. Nam, distributis suis, in pauperes, opibus omnibus, de cetero honestè vixit, & ex virtute. Neque enim voluptates tantum illicitas à se abdicauit; sed, per ipsos quindecim annos, ita etiam asperum vitæ genus amplexa est, delicijs cilicia; conuiujs ieiunia; sermonibus lasciujs orationes opponens; vt & ipsa miraculis coruscaret. Quamuis miraculum pulcherrimum vtilissimùmque fuit; è tali femina, quæ libidinis stabulum fuerat, exemplum penitentiae virtutumque factum esse; in quo diuinæ bonitatis profundissima consilia splenduerunt.

XV.

Quæ meritò vnum quemque animare possunt, ne, cum Cain aut Iuda, à diabolo se sinat adigi ad desperationem, quasi grauitas peccatorum maior sit, quàm Dei miserationes. Ades igitur, peccator, etiamsi, in peccatis ætatem omnem contriuisi; etiamsi cum adulterijs homicidia, & omnis generis crimina cumulauisti; habes misericordem Deum, qui iurans ait: *Viuo ego, nolo mortem impij, sed vt conuertatur impius à via sua & viuat.* *Conuertimini à vjs* ^{Ezech. 33.} ^{10.} *pejssi-*

XVI.